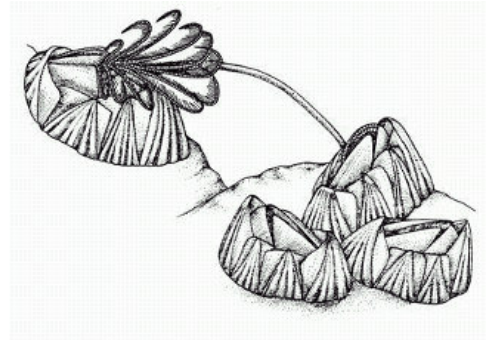

Inspirationsmateriale

Tidevandsbæltet, fjærens dyr

Fag
Biologi

Klassetrin
7.-9. klasse

Beskrivelse

En aktivitet, hvor eleverne studerer dyrene på stenmoler i tidevandsbæltet (fjæren).

Formål

- At finde og arbejde med levede organismer i naturen
- At studere livet i udvalgte dyresamfund
- At iagttage og beskrive dyrs levesteder og adfærd

Trinmål

Efter 8. klasse: A1, A2, A4, A5, A10, D1, D2, D4

Efter 9. klasse: A1, A4, A5, A10, D1, D2, D4

Trinmåloversigten findes [her](#)

Forberedelse

Find en lokalitet med moler eller hølfer, f.eks. et havneområde. Tjek vejrudsigten dagen inden.

Hvad skal du bruge?

- Spande, fotobakker og feltakvarier (eller store syltetøjsglas)
- Evt. skrabenet til indsamling
- Vandkikkert
- Papir og blyant
- Opslagsbøger eller bestemmelsesduge

Sådan gør du

På stranden:

Del eleverne op i mindre grupper.

Studér først dyresamfundet i en vandkikkert. Læg mærke til dyrenes måde at bevæge sig på, fange føde på osv.

Tegn en skitse af fordelingen af dyr og planter i fjæren (hvor findes de enkelte arter i forhold til vandet?).

Hver elevgruppe vælger et dyr, der kommer i et lille akvarium (hvis solen skinner, skal akvarierne stå i skygge). Lav evt. et ID-kort (faktakort) om dyret. Dyret beskrives, tegnes og studeres.

Spørgsmål, som eleverne kan forsøge at besvare:

Hvilken slags dyr er det? Hvor lever det? Hvordan bevæger det sig? Hvad lever det af? Bliver det spist og af hvem? Hvordan beskytter det sig mod fjender og de kraftige bølger? Hvordan sidder dyret fast? Kan vi spise det? Hvordan beskytter dyret sig mod udtørring?

Baggrund

Fjæren er det bælte, der er dækket af vand ved højvande og er tørlagt ved lavvande. Her kan man se, hvordan dyr og planter fordeler sig i forhold til vandlinjen og tilpasser sig et forholdsvist barskt levested.

Over højvandslinjen, på stenmolen, kan man på solsiden finde et slimet lag af blågrønalgen *Calotrix*. På skyggesiden finder man bl.a. sort strandvortelav.

Lige omkring højvandslinjen sidder der ofte en masse strandsnegle af *Littorina*-slægten. Strandsnegle kan tåle at sidde over vandet i flere dage. Så kryber de tæt ind til stenen og trækker sig helt tilbage i skallen.

Strandsneglen lever af alger, som den rasper af underlaget med sin raspetunge.

Længere nede (lige under højvandslinjen) finder man et bælte af rurer. Rurer er højt specialiserede krebsdyr, som lever af at filtrere plankton fra vandet. De lever i et hus af skaller, der er groet fast til underlaget. De kan lukke sig helt inde i huset og klare sig i flere uger oven vande uden at tørre ud.

Nederst sidder blåmuslingerne. De kan kun klare udtørring i nogle få timer. Blåmuslingerne lever også af plankton, der filtreres fra havvandet. Muslingernes fine byssustråde fæster dem til underlaget.

Forslag til inddragelse af eksterne samarbejdspartnere

En strand- eller havnetur kan naturligt suppleres med et undervisningsoplæg på Naturhistorisk Museum om havets dyr.

Kattegatcentret og Naturcenter Randers Fjord har ligeledes undervisningstilbud om dyr fra havet.

Litteratur

Smådyr på lavt vand ved kyst og i vade - Kurt Servé - OP, 1996

Vi undersøger fjorden og andre lavvandede kystområder - Vibeke Brock - Kaskelot 1980

Kaskelot PS nr. 62/63, feb. 1988

Ud i naturen - aktiviteter i den nære omverden - Dorrit Hansen m.fl. - Gyldendal Uddannelse

Hvad finder jeg på stranden - Politiken Natur

Links

Tjärnö Marinbiologiska Laboratorium: <http://www.vattenkikaren.gu.se/> (tildelt "Läromedel I tiden")

Dyrs tilpasninger til deres miljø: <http://www.naturligvis.u-net.dk/index.php3>

Fakta om fisk og skaldyr - OCEAN98: <http://www.ocean98.dk/>

Udsnit af det dyreliv, man finder i Lillebælt – Kolding Dykkercenter: <http://www.kolding-dc.dk/Fauna.htm>